

VIDENSCENTER PÅ ÆLDREOMRÅDET
DEMENS
Elektronisk Nyhedsbrev
Nr. 1 oktober 2004

DEMENS er et nyt elektronisk nyhedsbrev om demens og ældre. DEMENS vil bringe nyheder, men også dialog og debat blandt læserne. DEMENS samarbejder med landsforeningen Demenskoordinatorer i Danmark "DKDK" og med en række ressourcepersoner på området.

INDHOLD:

Redaktionen af DEMENS efterlyser indlæg fra læserne

NYHEDER

80 millioner kroner til initiativer på demensområdet

DAISY - en dansk interventionsundersøgelse

Effekt af forskellige pleje- og omsorgsmetoder på demensområdet

Den Internationale Alzheimerdag den 21. september

Forstå Demens – 15 forfatters bud på at forklare sagen

Farfar er ikke skør – en bog om demens til familie-brug

"Kirstens dagbog" – et liv med Alzheimers demens

Erindringer om blandt andet tro skal hjælpe minder frem

Forskningsprojekt om bedre aktivitet og omsorg for mennesker med demens

Netværkskonference om Leve- og bomiljøer – naboskaber i plejeboliger

Temadage om hjælpemidler og demens

Tur for demente og deres pårørende

DEMENS efterlyser indlæg fra læserne

Redaktionen minder læserne om, at man via denne service kan komme i dialog med fagfolk og kolleger rundt i landet. Send gerne spørgsmål, oplæg til diskussion eller rapporter og andet, som man gerne vil have sendt ud med næste nummer af DEMENS til: johannesen@aeldreviden.dk eller til Videnscenter på Ældreområdet, Aurehøjvej 24, 2900 Hellerup mærket "DEMENS".

80 millioner kroner til initiativer på demensområdet

Regeringen og Dansk Folkeparti har sat 80 millioner kroner af til at styrke indsatsen på demensområdet. Det betyder, at der sættes nye, målrettede initiativer i gang. Blandt andet afholder Styrelsen for Social Service en *landsdækkende informationskampagne* i ugerne 45-47, hvor Journalist Jess Dorph Petersen og Gerontopsykiater Rolf Bang Olsen holder debataftener. Målet er at højne den generelle viden og den almene opmærksomhed på demens og at inspirere til, at man lokalt tager informationsinitiativer, siger Sven-Åge Westphalen, udviklingschef i Servicestyrelsen.

Desuden planlægges en række projekter, med fokus på etablering af tilbud i den tidlige fase af demensforløbet. Det har været muligt at søge penge til at udvikle *aflastnings- akutpleje og -genoptræningspladser*, til at *producere og distribuere undervisningsmateriale til forebyggelse af magtanvendelse* og endelig til at give syv leverandører af pleje for demensramte mulighed for at *afprøve og evaluere effekten af at anvende socialpædagogik*. De, som vil arbejde på at *udvikle dag- og aktiveringstilbud til yngre demente* i 2005, kan stadig nå at søge midler - ansøgningsfristen er den 1. november 2004.

Kilde: Demenskoordinatorernes årskursus, september-oktober 2004
Yderligere oplysninger <http://www.servicestyrelsen.dk>

DAISY - en dansk interventions undersøgelse

Ægtefæller til demensramte bliver oftere selv syge, deprimerede eller de får et højere medicinforbrug end andre i samme alder. Noget tyder på, at tilbud om undervisning, rådgivning og støtte kan bedre forløbet af en demenssygdom, men der mangler viden om, hvilken støtte og rådgivning, der er bedst. For at undersøge støtte til demente og deres pårørende nærmere, sættes nu en undersøgelse kaldet *DAISY* i gang i Ribe, Ringkøbing, Roskilde og Vestsjællands amter samt H:S (Frederiksberg og København). Op til 500 personer med demens og deres nærmeste pårørende vil kunne deltage.

Projektet ledes af H:S Hukommelsesklinikken, Neurocentret Rigshospitalet i samarbejde med Styrelsen for Social Service
Kilde: Morgenavisen Jyllandsposten den ??.

Effekt af forskellige pleje- og omsorgsmetoder på demensområdet

De seneste år er der udviklet en række forskellige metoder i pleje- og omsorgsindsatsen for demente såvel i Danmark som internationalt. De

præsenteres i et litteraturstudium, der også vurderer den forskning der findes om effekten af metoderne. Studiet er gennemført af CAST – Center for Anvendt Sundhedstjenesteforskning og Teknologivurdering, Syddansk Universitet Odense, på initiativ fra Socialministeriet og i samarbejde med Styrelsen for Social Service og det sundhedsøkonomiske forskningsmiljø ved Syddansk Universitet. Man har ønsket *at styrke den forskningsbaserede viden for den del af demensområdet, der vedrører det sociale område.*

Resultatet er en omfattende rapport om 11 forskellige metoder: Reminiscens, Livshistorie, Validering, Musikstimulering, Aromaterapi, Lysterapi, Dementia Care Mapping, Gently Teaching, Retrogenesis og Marte Meo. Efter en kort beskrivelse af hver enkelt metode, præsenteres udvalgt litteratur og dernæst følger en formidling og en diskussion af resultaterne samt en konklusion. Til sidst præsenteres en oversigt over samtlige måleinstrumenter, der er anvendt i de inkluderede studier.

Rapporten konkluderer samlet, at forskellige metoder kan have en positiv effekt på mennesker med demens, eller på de problemer, som kan være en følge af demenssygdom. Det efterlyses, at den fremtidige udvikling sker på videnskabelig baggrund, for eksempel med eksperimenterende forskning, der foregår flere steder samtidigt og med publicering af videnskabelige artikler. Det er sparsomt, hvad der findes af vægtige studier på området, blandt andet fordi det ikke er afklaret, hvilken effekt der kan forventes, og det springer i øjnene, at ingen danske studier er inkluderet i undersøgelsen.

Rapporten "Pleje- og omsorgsmetoder til demensramte: Et litteraturstudie af den dokumenterede effekt" af Anne Lee, maj 2004 kan downloades fra Styrelsen for Social Service: <http://www.servicestyrelsen.dk>

Den Internationale Alzheimerdag d.21. september

Dagen blev markeret af den danske Alzheimerforening ved arrangementer rundt i landet.

Temaet for 2004 var: "*Ingen tid at spilde*". Det er ment som en indtrængende påmindelse om, at antallet af personer med demens stiger hastigt verden over. Kampagnen har til formål at sætte demens på alles dagsorden, så man kan råbe politikere, berørte familier og fagfolk op til at gå i aktion.

I København markerede Alzheimerforeningen dagen med en reception, hvor bl.a. socialminister Eva Kjer Hansen talte. Socialministeren nævnte, at der er vidt fremskredne planer om et fælles nordisk projekt om demens og endvidere at der allerede i november iværksættes en informationskampagne om demens i et samarbejde mellem Alzheimerforeningen og Socialministeriet.

Forstå Demens – 15 forfatteres bud på at forklare sagen

På Alzheimerdagen blev en ny bog offentliggjort. "*Forklar demens så de, der er ramt af en demenssygdom, deres pårørende og andre interesserede kan forstå det*" ! Den udfordring har 15 forfattere med viden om og erfaring med demenssygdomme taget op. I bogen beskriver de sygdommenes symptomer, forløb og behandlingsmuligheder og muligheder for offentlig hjælp og pleje. Bogen giver et dybdegående og bredspektret indblik i begrebet demens, i demenssygdomme og deres konsekvenser for de demente, deres nærmeste og de øvrige omsorgspersoner.

*Bogen kan købes gennem Alzheimerforeningen. Telefon: 3940 0488
Den koster 249 kr. (plus forsendelse) for ikke-medlemmer.*

Farfar er ikke skør – en bog om demens til familie-brug

'*Farfar er ikke skør*' er titlen på en bog, som udkom første gang i år 2000 og dengang blev udsendt til alle folkeskoler, hvor den var målrettet som undervisningsmateriale. Nu er bogen udkommet i en opdateret og bearbejdet version, som egner sig til samtaler i familierne om demenssygdomme.

Hvorfor er farfar blevet så underlig?

Hvorfor har du ikke tid til at tale med mig, når du har tid til at tale med Mormor hele tiden?

De driller i skolen, fordi farfar går rundt i nattøj på gaden.

Det kan være svært for børn at forstå, hvorfor bedstefar forandrer sig, bliver glemsom, taler grimt, bliver aggressiv, glemmer aftaler eller ikke længere kan huske sine børnebørn. Børnene bliver ofte ramt hårdt, når én i familien rammes af demens. De forstår ikke, hvad der sker, og ofte er det svært for deres forældre at tale om og forklare. Samvirkende menighedsplejer har udgivet '*Farfar er ikke skør*' som familiebog med et hæfte til både børn (fra 5 år og op) og voksne. Ud fra bøgerne er det muligt at få bedre forståelse af det underlige, som sker. Gennem familiebogen kan de voksne på en nænsom måde give børnene større forståelse for sammenhængen mellem sygdom og adfærd og afdramatisere følgerne af demenssygdommen.

'Farfar er ikke skør' kan købes gennem boghandleren eller bestilles direkte på Unitas forlag Telefon.: 36166481.

Den koster 98 kr.

"Kirstens dagbog" – et liv med Alzheimers demens

Tegneren og forfatteren Kirsten Ewald har skrevet dagbog hele sit liv – også de sidste år, hvor hun led af Alzheimers sygdom. På initiativ af barnebarnet Jonas Lautrop, er dagsbogsnotater fra de sidste ti år af Kirsten Ewalds levetid nu redigeret og offentliggjort. Dagsbogsnotaterne er skrevet ved dagens afslutning og de indeholder ikke alene faktuelle oplysninger om gøremål og hændelser, men også beskrivelser af Kirsten Ewalds følelser og sindsstemninger. Allerede i 1985 skriver Kirsten for eksempel: *"...jeg glemmer hvad folk har sagt til mig for fem minutter siden ..hvad lavede jeg i går, fredag? Jeg var i hvert fald ulykkelig og længselsfuld efter mening og sammenhæng"*

Men på trods heraf klarer Kirsten at skrive og instruere børneteaterforestillinger og kunstudstillinger og at være familie og andre behjælpelige på forskellig vis. I 1989 gennemfører Kirsten at læse psykologi på HF-niveau og at få eksamen med et ni-tal. Kirsten skriver både om ensomme stunder og om glade dage, hvor familie og venner ofte er omdrejningspunktet. Det er gennemgående, at Kirsten kæmper med sig selv for hver dag at planlægge og udføre forskellige gerninger – og det bliver sværere og sværere. I 1991 skriver Kirsten for eksempel: *"I dag startede jeg projekt "orden i tegnearkiverne". Jeg blev overvældet af, hvor utroligt mange tegninger der er. Tunge dynger gravede jeg op af glemslen, men fik rodet det hele godt til og blev meget, meget grå af desperation, fordi jeg ikke kunne få samling på dem og ikke kunne skelne det gode fra det dårlige. Så kom Lisbeth på besøg. Hun inviterede mig på kaffe klokken 16.00 og da jeg kom hjem igen var jeg helt i hopla og nu er jeg træt, for jeg har sorteret flere bunker af tegninger og synes, at det meste er ret godt"*.

Kirsten Ewald skriver medrivende om sin uro og kamp for at klare hverdagen og først meget sent tyer Kirsten til behandlingssystemet – som er psykiatrisk behandling og kiropraktik!

Kilde Berlingske Tidende, 11. juli 2004

Kirstens dagbog er udgivet af Styrelsen for Social Service under Socialministeriet

Bogen koster 177,50 kr. og kan bestilles hos Pfizer, telefon 4420 1100.

Erindringer om blandt andet tro skal hjælpe minder frem

På Nørrebro Erindringscenter bruger man hverdagsgenstande til at stimulere ældres hukommelse. Erindringscentret har samlet en række

genstande fra svundne tider under temaet: *"Vor kristne tro"*. Ligesom det har været tilfældet med andre temaer, forestiller man sig at erindringerne dukker op, så snart man får en gammel salmebog eller et krucifiks i hænderne igen. Der er nu samlet så mange genstande i relation til temaet, at interesserede kan låne en lille kuffert med genstande fra perioden 1920 – 1950.

Kilde: Kristeligt Dagblad, 27. august 2004.

Forskningsprojekt om bedre aktivitet og omsorg for mennesker med demens

Hvordan dokumenterer man, om et menneske uden sprog og næsten isoleret fra sin omverden har glæde af en given aktivitet? Sygeplejerske Kirsten Gotfredsen forsker i de psyko-sociale relationer mellem mennesker med demens og plejepersonalet. Hun bruger observationer i to minutters intervaller som metode i udforskningen af opmærksomhed hos mennesker med svær demens. Det er Kirsten Gotfredsens mål at udvikle et redskab, der kan dokumentere, hvad der har værdi for den enkelte og derigennem skærpe personalets opmærksomhed i jagten på aktiviteter, der giver den enkelte glæde. Det kan både forekomme ved aktiv og ved passiv deltagelse i aktiviteter og det er ikke sikkert, at mennesker med demens nødvendigvis har glæde af aktiviteter, som de i deres yngre år brugte megen tid på.

Målet med projektet er at der skabes mangfoldighed og målrettethed i de tilbud, vi giver mennesker med demens. *"Det kræver at vi vurderer individuelt fra person til person, om lige netop de personer har glæde af den aktivitet, som de deltager i"* udtaler Kirsten Gotfredsen.

Kilde : Lederforum 08/04

Netværkskonference om Leve- og bomiljøer – naboskaber i plejeboliger

Videnscenter på Ældreområdet og Konsulent- og formidlingsenheden Udvikling og Dokumentation indbyder til konference om Leve- og bomiljøer, mandag den 15. november i Torvehallerne, Kirketorvet 10-16, Vejle.

I forbindelse med videnscentrets afholdte konference i juni med samme emne blev der udgivet en publikation, hvor erfaringer fra en række kommuner med leve- og bomiljøer blev præsenteret. På konferencen står disse kommuner for en række workshops med temaer som *De faglige*

metoder - De faglige kompetencer - Personalets ændrede arbejdsbetingelser - Politiske og ledelsesmæssige forudsætninger - Selvbestemmelse, medbestemmelse og brugerindflydelse - Fællesskaber i plejeboligerne. Social rummelighed i den nære omverden - Pårørende og frivillige som en del af hverdagen

Se på Videnscentrets hjemmeside <http://www.aeldreviden.dk> for yderligere oplysninger og tilmelding til konferencen

Temadage om hjælpemidler og demens

Mennesker med demens risikerer ind imellem at udsætte sig selv for uheld eller skade i bestræbelserne på at videreføre dagligdagen på en måde, der er meningsfuld og sammenhængende - for eksempel når komfuret ikke slukkes, eller når en person med demens forlader hjemmet uden overtøj. For at stimulere til bevidst, fremsynet og etisk korrekt brug af hjælpemidler inden for demensområdet, afholder Hjælpemiddelinstitutionen temadage om hjælpemidler til mennesker med kognitive forstyrrelser, der er forårsaget af demens. Temadagene finder sted den 2. november i Århus og den 5. november i København.

Yderligere information: <http://www.hmi.dk>

Tur for demente og deres pårørende

Samvirkende menighedsplejer arrangerer en tur til Nordslesvig og Sønderjylland for at give demente og deres pårørende en mulighed for sammen at få en rejseoplevelse. Turen foregår med bus med hotelovernatning i Glücksburg i perioden 21. til 25. oktober 2004. Der vil være daglige udflugter og frivillige hjælpere med på turen. Prisen er 2.350 kr.

Tilmelding og nærmere oplysninger hos Samvirkende Menighedsplejer (Gunhild Legaard) Telefon 36 16 06 39.

Annette Johannesen, Faglig medarbejder
Videnscenter på Ældreområdet
Aurehøjvej 24 DK-2900 Hellerup
tlf. +45 3940 1010 fax +45 3940 4045

mail: johannesen@aeldreviden.dk

Videnscenter på Ældreområdet sender elektroniske nyhedsbrev DEMENS hver måned mails ud, som specielt har fokus på nyheder omkring demens i forhold til ældre.

Nye brugere af DEMENS kan tilmelde sig på mailadressen:
demenslist-on@aeldreviden.dk

I ordningen indbygges også mulighed for erfaringsudveksling og dialog. Kommentarer og spørgsmål kan lægges ud til debat i DEMENS ved at sende mail til: johannesen@aeldreviden.dk
Send også gerne artikler og rapporter, der kan være af fælles interesse. Vær opmærksom på at du *ikke* kan besvare denne mail ved at bruge svar/reply-funktionen.

Du er velkommen til frit at bruge og citere DEMENS. Husk dog at kreditere Videnscenter på Ældreområdet og evt. primærkilde, der er anført under oplysningen.

Ønsker du ikke længere at modtage DEMENS kan det afmeldes på mailadressen:
demenslist-off@aeldreviden.dk